

برکناری مستعین عباسی از خلافت

برکناری مستعین عباسی از خلافت در سال 252 هجری قمری ...

برکناری مستعین عباسی از خلافت در سال 252 هجری قمری

پس از درگذشت "المنتصر بالله" [یازدهمین خلیفه عباسی]، دست اندرکاران نظام حکومتی و عناصر ذی نفوذ تشکیلات خلافت، مانند بُغای کبیر، بُغای صغیر، اوتامش، احمد بن خضیب و افرادی دیگر گرد هم آمده و درباره تعیین خلیفه ای جدید به مشورت پرداختند و تصمیم گرفتند که از فرزندان دیگر متوکل عباسی [مانند معتز و مؤید] کسی را برای این امر نامزد نکنند و به جای آن ها از عموزادگان شان استفاده کنند. بدین جهت، احمد بن محمد بن معتصم عباسی را بر تخت خلافت نشانیده و او را به "المستعین بالله" ملقب ساختند و با وی به عنوان دوازدهمین خلیفه عباسی بیعت کردند. آغاز خلافت وی، مصادف بود با 26 ربیع الاول، سال 248 قمری.

فرزندان متوکل عباسی، که خود را سزاوار خلافت می دانستند، از این امر دل گیر شده و به دسیسه و فتنه انگیزی پرداختند و افرادی را که مورد خشم و بی مهری خلیفه قرار می گرفتند، به سوی خود جلب کرده و با وعده ها و تطمیع های فریبنده، آنان را در صف مخالفان خلیفه وقت قرار می دادند.

بیش از چهار سال از خلافت مستعین نگذشته بود، که شورش های زیادی از سوی مردم و یا سپاهیان خلافت، در شهرهای مختلف، مانند دارالخلافه بغداد، أنبار، سامرا و مداین به وقوع پیوست و پایه های حکومتی مستعین را سست و لرزان نمود. تا این که صاحب منصبان و دبیران و سران کشوری و لشکری، چون محمد بن عبدالله بن طاهر، بغای صغیر و وصیف با در نظر گرفتن شرایط حساس جامعه و موقعیت و مصالح شخصی خویش، با طرفین گفت و گو کرده و آنان را به سازش و یافتن راه کاری جدید فرا خواندند.

پس از گفت و گو با مستعین، وی را به خلع از خلافت و واگذاری آن به معتز عباسی، در قبال دریافت پنجاه هزار دینار پول نقد و مقدار سی هزار دینار غله به طور سالانه وادار کردند و او نیز پس از برکناری از خلافت مجاز باشد در هر شهری از شهرهای حجاز [مکه، طایف و مدینه منوره] اقامت گزیند.

مستعین، هنگامی که خود را تنها یافت و همه اطرافیان و دوستان خود را طرفدار صلح و کناره گیری وی از خلافت دید، با اکراه و اجبار آن را پذیرفت و پیمان نامه را امضا کرد و در روز سوم محرم سال 252 قمری در حضور فقها، امراء، قضات و دبیران، خود را از خلافت خلع و آن را به معتز عباسی وا گذاشت.

بدین ترتیب، بار دیگر خلافت به فرزندان متوکل عباسی برگشت و سایه شوم ظلم و جنایت آنان بر سر مسلمانان، به ویژه محبان اهل بیت(ع) و علویان پاک نژاد، گسترده تر و عمیق تر گردید.